

Joseph Henry

(17. 12. 1797 Albany – 13. 5. 1878 Washington)

V lete 1775 pristála v newyorskom prístave loď so skupinou škótskych prisťahovalcov. Medzi nimi bola rodina Williama Hendryho a Huea Alexandra. Prvá sa usadila v grófstve Delaware, pozmenila si meno na rozšírenejšiu podobu Henry a venovala sa farmárčeniu. Druhá – majetnejšia – sa usadila v grófstve Saratoga a popri farme mala aj mlyn. Osud spojil obe škótske rodiny o dvadsať rokov neskôr v Albany (štát New York), keď sa zosobášili William Henry ml. a Ann Alexandrová. Po prvorodenej dcére Nancy sa im koncom roka 1797 narodil syn Joseph.

O stredoškolských štúdiách budúceho veľkého fyzika sa veľa nevie, sám sa svojho času vyjadril, že bol zväčša samoukom. Po predčasnej smrti živiteľa zrejme rodina nemala veľa peňazí. Napriek tomu J. Henry vyštudoval akadémiu v Albany. Vďaka svojim schopnostiam a pracovitosti však dosiahol veľa: v roku 1832 sa stal profesorom na univerzite v Princetone, roku 1846 riaditeľom Smithsonovho ústavu (obdoba Londýnskeho kráľovského ústavu, zriadená z pozostalosti Jamesa Smithsona vo výške pol milióna dolárov) a napokon roku 1866 prezidentom Národnej akadémie

vied USA. Všetky tieto počty boli ocenením mimoriadnych vedeckých úspechov Josepha Henryho.

J. Henry sa venoval predovšetkým elektrine a magnetizmu. Ako prvý zostrojil výkonné podkovovité elektromagnety s nosnosťou viac ako jedna tona, čo bola na tú dobu nevídaná vec. Úspech dosiahol vďaka tomu, že neizoloval telo magnetu, ale naopak vinutie, čím sa podstatne zosilnili elektromagnetické efekty. Niektorí historici zastávajú názor, že práve viac vrstvová izolácia priniesla napokon úspech aj M. Faradayovi a že až po uplatnení Henryho myšlienky sa mu podarilo „premeniť magnetizmus na elektrinu“. Henry ešte pred Faradayom a nezávisle od neho objavil elektromagnetickú indukciu (Faraday prvý publikoval svoj objav) a rok nato aj samoindukciou. Skonstruoval elektrický motor. Vynašiel tiež elektromagnetické relé. Zistil, že vybíjanie kondenzátora má kmitavý charakter. Stojí tiež za zmienku, že niekoľko rokov pred Morseom postavil telegraf, ktorý sa neskôr používal na prenos meteorologických údajov.

Joseph Henry bol nielen veľký fyzik, ale aj človek veľkých morálnych kvalít. Už za života ho pokladali za druhého najväčšieho fyzika v dejinách Spojených štátov – po veľkom Franklinovi.